

Kulturhistorisk utredning

Domaren 7

Dokumenttyp UTREDNING	Diarienummer 2016-06294
---------------------------------	-----------------------------------

Innehållsförteckning

Inledning.....	3
Bakgrund och syfte.....	3
Bedömningsunderlag.....	3
Historik.....	3
Detaljplaner	3
Bygglovsutdrag	4
Kulturhistorisk värdering	5

Inledning

Bakgrund och syfte

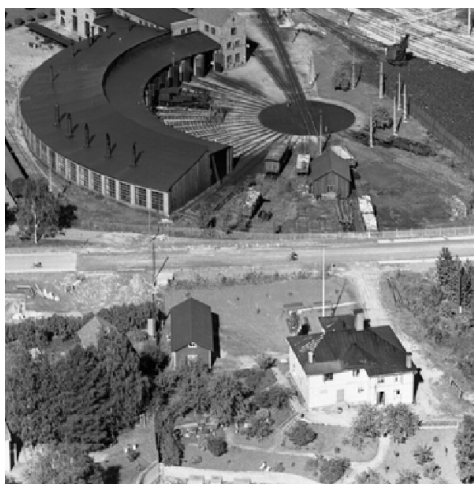
Detaljplan för Domaren 8 m.fl. har genomgått samrådsprocessen. Länsmuseet Gävleborg har i sitt yttrande ansett att en kulturhistorisk utredning bör göras kring det äldre trähuset inom fastighet Domaren 7.

I länsmuseets byggnadsinventering från år 1987 finns inte den här byggnaden med.

Bedömningsunderlag

Historik

Byggnaden byggdes troligen i början på 1900-talet. I undersökt material finns den med i detaljplan från år 1929, samt flygfoto från år 1939 och år 1950. Under årens lopp har byggnaden byggts om och till samt ändrat verksamhet.

Beskuret foto över fastighet Domaren 7
Fotograf: AB Flygtrafik, Dals Långed, 1939

Beskuret foto över fastighet Domaren 7
Fotograf: Flygtrafik AB, Bengtsfors, 1950

Detaljplaner

År 1929	År 1938	År 1945	År 1956
Domaren 7 C: Huvudbyggnader	Domaren 7 C: Huvudbyggnader	Domaren 7 BF II: Bostadsändamål	Domaren 7 BF II: Bostadsändamål

År 1929

Stadsplan för Björkhamre Köping tillkommer. Domaren 7 planläggs för

C: Kvartersmark för huvudbyggnader som motsvarar användning bostäder. I planen finns inga varsamhets- eller skyddsföreskrifter gällande kulturvärden.

År 1938

Förslag för stadsplanejämkning Björkhamre köping tillkommer. Domaren 7 planläggs inte utan har samma användning som tidigare.

År 1945

Förslag till ändring av stadsplanen för kvarteret Domaren tillkommer. Domaren 7 planläggs som BF: Bostadsändamål fristående. I planen finns inga varsamhets- eller skyddsföreskrifter gällande kulturvärden.

År 1956

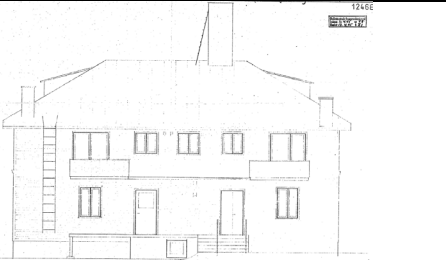

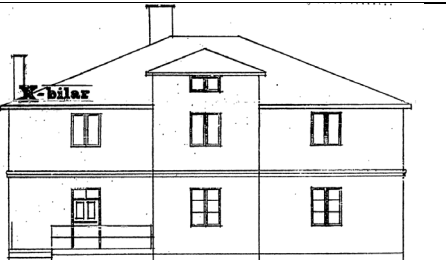

Förslag till ändring av stadsplan för del av stadsdelen Karlslund tillkommer. Domaren 7 planläggs inte utan har samma användning som tidigare. Huvudbyggnaden ändrar form enligt detaljplanekartan.

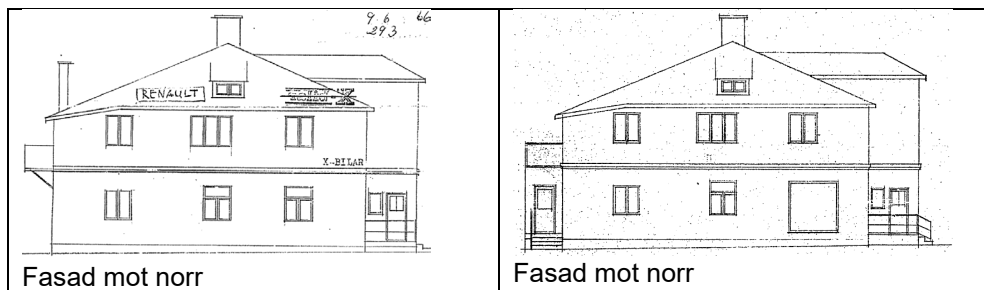
Bygglövsutdrag

- 1943: Ändring av fönster dörrar och takkupor
- 1945: Tillbyggnad mindre industrirörelse. Tillbyggnad och bagerilokaler och balkonger (baksida). Källarväggar och plintar gjuts i betong. Lastkaj görs.
- 1952 Ombyggnad för inredande av för personutrymmen.

I tabellen visas olika ritningar som bifogats vid bygglov som jämförelse. Fotot från år 2023 har inte ingått utan är en referensbild.

Bygglövsritningar

<p>År 1945</p> <p>Fasad mot öster</p>	<p>År 2023</p> <p>Fasad mot öster</p>
<p>År 1963</p> <p>Fasad mot väster</p>	<p>År 1968</p> <p>Fasad mot väster</p>
<p>År 1966</p>	<p>År 1968</p>

Kulturhistorisk värdering

Byggnaden byggdes troligen i början på 1900-talet. Sedan dess har mycket förändringar skett som har gjort att byggnaden tappat sin ursprungliga form. De tidigaste indikationerna som kommunen har på ombyggnationer är år 1943 då bygglov söktes för ändring av fönster dörrar och takkupor.

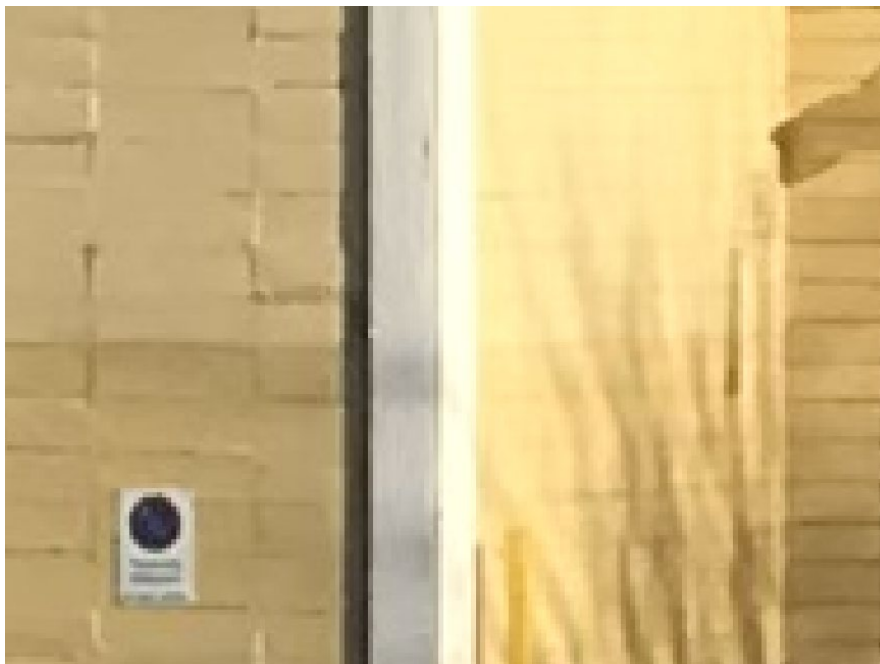
Panel

Att byggnaden är ombyggd syns tydligt på den liggande träpanelen på fasaden. Det finns spår av att det funnits en entrédörr och sidofönster på var sida, vilket sen har byggts igen. Bygglovsritningarna från 1966 och 1968 visar att det ett tag även har varit ett spröjsat fönster där nuvarande fönster är placerat.

Foto frontfasadens mittsektion i väster 2023

En närmare granskning visar också att panelerna på byggnadens mittsektion och sidosektion, som vetter ut mot Järnvägsgatan, skiljer sig åt i dimension. Mittpartiets panel kan vara delar av den ursprungliga panelen, men har sen successivt bytts ut.

Jämförelse av panel mellan mittsektion och kantsektionen, mot Järnvägsgatan

Den vänstra främre sidosektionen, i bottenplan, byggdes också om i slutet på 1960-talet med ett affärsfönster. På den högra sidosektionen byggdes en garageport. Under årens lopp har flera olika verksamheter bedrivits i byggnaden, som bland annat bageri med mera, vilket kan utläsas i bygglovsutdragen. Byggnaden har därför ändrats och anpassats efter verksamheternas behov.

Foto fasad mot väster 2023

Taket

År 1943 söktes bygglov för ändring av takkupor. I den ansökan nämner sökande det äldre kombinerade spån- och papptaket, som får förmodas var det ursprungliga takmaterialet. Idag är taket ett relativt nytt falsat plåttak som täcker hela byggnaden. Takbeklädningen har bytts ut minst två gånger under byggnadens historia.

Foto på fönster 2023

På ett ställe har takets byggts över en del av fönstret, vilket visar att taket tillkommit senare.

Foto fasad mot söder 2023

Fönsterna på byggnaden är asymmetriskt placerade, vilket tyder på att byggnaden har byggts om del för del. Det syns tydligt på fotot med fasad mot söder. Trelufts-fönstret är till och med placerat något lägre än tvålufts-fönsternas fönsterrad. Sammantaget har alla fönster bytts ut under byggnadens historia.

Terrass

Baksidan med terrassen är troligen den senaste ändringen och har inget arkitektoniskt värde.

Foto fasad mot sydost 2023

Sammanfattande bedömning

I läns museets byggnadsinventering från år 1987 finns inte den här byggnaden med. Ovanstående bygglovsritningar visar hur byggnaden har förändrats mellan 1940-talet till slutet på 1960-talet. Redan på 1980-talet, när byggnadsinventeringen skedde, var byggnaden rätt mycket förändrad. Det är med stor sannolikhet anledningen till att den inte kom med som bevarandevärd i inventeringen.

Idag, 36 år senare efter byggnadsinventeringen, har byggnaden ytterligare förändrats, byggts på och tappat mer och mer av de ursprungliga arkitektoniska värdena.

Utifrån ovanstående beskrivning bedömer kommunen att byggnaden inte är bevarandevärd, då byggnaden inte är tidsenlig. Vid eventuell rivning av huset säkerställs att kvarlämnade föroreningar, från de tidigare bensinpumparna, kan tas om hand för att säkerställa människors hälsa.

Medverkande

Bashir Hajo, stadsarkitekt

Johan Gunhamre, planarkitekt